

نگاهی به بازار بیمه چین

گردآورنده: عبدالله آستین - راضیه چاقری فراهانی

- رئیس گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسئولیت

- کارشناس شورای عالی بیمه

۱. نمای سیاسی

بسیار خودمختار هنگ کنگ و ماکائو حکومت می‌کند. پایتخت این کشور، پکن است. براساس قانون اساسی، نظام سوسیالیسم، نظام اصلی جمهوری خلق چین است. چین عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل و سازمان‌های چندجانبه‌ای همچون سازمان تجارت جهانی، اپک، سازمان همکاری شانگهای و گروه ۲۰ است. چین به‌عنوان کشوری دارای سلاح هسته‌ای از بزرگ‌ترین ارتش دائمی دنیا و دومین بودجه دفاعی بزرگ دنیا برخوردار است. این کشور

جمهوری خلق چین با حدود ۹/۶ میلیون کیلومتر مربع، دومین کشور بزرگ دنیا از نظر وسعت خاک (بدون احتساب آب‌های داخلی) است. جمهوری خلق چین (معروف به چین) توسط حزب کمونیست چین در قالب نظام تک‌حزبی اداره می‌شود. این حزب بر ۲۲ استان، ۵ منطقه خودمختار، ۴ شهر با مدیریت مستقیم (پکن، تیانجین، شانگهای و چونگ کینگ) و ۲ منطقه اداری ویژه

جدول ۱. چین در یک نگاه

	
نشان کشور چین	پرچم کشور چین
پکن	پایتخت
شانگهای	بزرگ‌ترین شهر
زبان چینی ماندارین	زبان رسمی
جمهوری سوسیالیستی تک حزبی ایالتی	نوع حکومت
۱ اکتبر ۱۹۴۹	تأسیس
۱,۳۲۴,۶۵۵,۰۰۰	جمعیت (سال ۲۰۰۸)
یوان	واحد پول

بر پایه تولید ناخالص داخلی را در اختیار دارد. از سوی دیگر بهبود فضای سرمایه‌گذاری داخلی چین که ناشی از عضویت آن در سازمان جهانی تجارت است، به افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی منجر شده است. از این رو انتظار می‌رود صادرات و واردات شرکت‌های خارجی در چین افزایش یابد و همین امر موجب شود که شرکت‌های خارجی و شرکت‌های تحت مالکیت بخش خصوصی، جایگزین شرکت‌های دولتی در تجارت خارجی به‌عنوان بازیگران اصلی شوند.

تجارت محصولات فرآوری‌شده که همواره نقش برجسته‌ای در صادرات چین داشته است، مزیت ترجیحی خود را با کاهش میانگین نرخ‌های تعرفه از دست خواهد داد. تا زمانی که چین همچنان صدور کالاهای کاربر را به شکل انبوه با حفظ مزیت آن برحسب هزینه‌های دستمزد ادامه دهد، موقعیت خود را در عالم تجارت حفظ می‌کند. چنانچه افزایش سریع واردات یا صادرات بیش از حد کالاهای خارجی ارزان قیمت به داخل، سبب کسری تجاری شود، دولت چین برای بهبود بخشیدن به تراز تجاری و وضعیت اقتصاد کلان از طریق کاهش ارزش پول ملی، دچار تردید اندکی خواهد شد.

در سال‌هایی که چین با شرایط رکود تورمی در اقتصاد مواجه بود، امتیازات ناشی از عضویت در سازمان WTO به مراتب بیش از آثار منفی آن در کوتاه مدت بود. اما وضع اقتصادی چین در بلندمدت از طریق افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در صنایع مرتبط با خدمات همچون بانکداری، بیمه و صنایع کارخانه‌ای بهبود می‌یابد. آمارها نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی چین نزدیک به ۴/۹۸ تریلیون دلار در سال ۲۰۰۹ بوده است که بلافاصله پس از اتحادیه اروپا (۱۴/۵ تریلیون دلار)، آمریکا (۱۴/۲ تریلیون دلار) و ژاپن (۵/۰ تریلیون دلار) در مقام چهارم در جهان قرار می‌گیرد و این در حالی است که تولید ناخالص داخلی چین در سال ۲۰۰۵ رقمی معادل ۲/۲ تریلیون دلار بوده است که یعنی از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ تولید ناخالص داخلی رشدی حدود ۵۵ درصد داشته است.

همچنین از سوی برخی از دانشگاهیان، تحلیل‌گران نظامی، اقتصادی و سیاسی یک ابرقدرت بالقوه لقب گرفته است.

۲. نمای اقتصادی

چین از کشورهای جنوب شرق آسیاست که از اواسط دهه ۱۹۷۰ میلادی، سیاست آزادسازی اقتصاد را در پیش گرفت و از شرایط بسته اقتصادهای سوسیالیستی به تدریج فاصله گرفت. این کشور طی دو دهه گذشته تلاش‌های بسیاری را در راستای اصلاح ساختار اقتصاد و آزادسازی به‌عمل‌آورد و بسیاری از موانع تجارت خارجی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی را از سر راه برداشت و در همین حال تقاضای عضویت در موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)^۱ و سپس در سازمان جهانی تجارت^۲ را دنبال کرد. برای دستیابی به این هدف، چین به آزادسازی تجاری از طریق کاهش نرخ‌های تعرفه و لغو موانع غیرتعرفه‌ای مبادرت ورزید. از هنگام اجرای اصلاحات اقتصادی در چین برای پی‌ریزی یک اقتصاد مدرن، چین یکی از سریع‌ترین رشدهای اقتصادی دنیا را داشته است. این کشور هم‌اکنون بزرگ‌ترین صادرکننده و دومین واردکننده بزرگ کالا است و چهارمین اقتصاد بزرگ دنیا

1. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)
2. World Trade Organization (WTO)

جدول ۲. برآورد اکونومیست از اقتصاد چین در سال ۲۰۰۸

رشد تولید ناخالص	۹ درصد
ارزش تولید ناخالص داخلی	۳/۹۴ تریلیون دلار (بر مبنای قدرت خرید ۱۲/۹۱ تریلیون دلار)
نرخ تورم	۵/۹ درصد
جمعیت	۱/۳۳ میلیارد نفر
تولید ناخالص داخلی سرانه	۳/۲۶۷ دلار
تولید ناخالص داخلی	۴/۳ تریلیون دلار
درآمد سرانه Per Capita	۵/۳۰۰ دلار
نرخ بیکاری	۴ درصد
مقدار بودجه سالانه دولت درآمدها هزینه‌ها	۸۶۸/۶ میلیارد دلار ۸۵۰/۵ میلیارد دلار
نرخ رشد واقعی تولید ناخالص داخلی	۹/۸ درصد
سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	۱۴۷/۸ میلیارد دلار
سهم بخش‌ها در GDP کشاورزی صنایع خدمات	۱۱ درصد ۴۹ درصد ۴۰ درصد
سهم صادرات کالا و خدمات در GDP	۳۷ درصد
سهم واردات کالا و خدمات در GDP	۲۸ درصد

۳. پیشینه مختصری از صنعت بیمه چین

به‌طور کلی توسعه و تکامل صنعت بیمه در چین به چهار دوره تقسیم می‌شود:

- دوره تعدیل از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۲؛
- دوره توقف از سال ۱۹۵۳ تا ۱۹۷۸؛
- دوره شروع مجدد از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۴؛
- دوره توسعه و تکامل مقررات پیشرفته از سال ۱۹۹۵ تاکنون.

از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۳، نود و هفت شرکت بیمه چینی در شانگهای تأسیس شدند. تا ۱۹۴۸ تعداد کل شرکت‌های بیمه به ۲۴۱ شرکت بالغ شد، که شامل ۱۷۸ بیمه‌گر چینی

چنانچه رشد اقتصادی چین همچنان ادامه یابد، اقتصاد آن به آمریکا یعنی بزرگ‌ترین اقتصاد جهان می‌رسد و باید خود را برای مقابله با پیامدهای سیاسی و اقتصادی این موضوع آماده کند. این امر موجب نگرانی‌های عمده سیاسی می‌شود؛ زیرا این کشور، قدرت به مراتب بیشتری خواهد یافت. در این سال سرانه تولید ناخالص داخلی چین ۳/۲۶۷ دلار اعلام شد و نرخ رشد واقعی تولید ناخالص داخلی کشور ۹/۸ درصد بود. سهم بخش‌های مختلف در تولید ناخالص داخلی به ترتیب ۱۱ درصد، ۴۹ درصد و ۴۰ درصد در بخش‌های کشاورزی، صنایع و خدمات بوده است.

۴. ساختار بازار بیمه

صنعت بیمه چین پس از توقف ۲۰ ساله از سال ۱۹۸۰ کار خود را از سر گرفت. در سال ۱۹۸۱، شرکت بیمه خلق چین از یک ارگان دولتی به یک شرکت تخصصی تبدیل شده و شرکت کل و شرکت‌های فرعی در استان‌ها، مناطق خودمختار، شهرهای تابع مرکز و شرکت‌های فرعی در شهرستان‌ها را تأسیس کرد. از سال ۱۹۹۲ به شرکت‌های بیمه خارجی اجازه داده شد به بازار چین وارد شوند. یک نقطه عطف با ورود شرکت بیمه خلق چین و چاینالایف^۳ به بازار سهام هنگ کنگ و نیویورک در سال ۲۰۰۴ حاصل گردید^۴. بیمه‌گران چینی بیشتر برای دستیابی به سرمایه و کارشناسان خارجی به دنبال ورود به بازار سهام بودند.

در سال ۱۹۹۶، شرکت بیمه خلق چین ضمن تغییر نظام مدیریت و شیوه‌های مدیریت، نظام مؤسسه مدرن را ایجاد کرد و گامی بزرگ در زمینه پیوستن به بازار بین‌المللی برداشت. صدور قانون بیمه چین در سال ۱۹۸۵ و تأسیس کمیته نظارت و مدیریت بیمه چین در سال ۱۹۸۸، برای گردش بازار بیمه این کشور اساس قانونی و مقررات گردشی ایجاد کرده است.

شرکت‌های دولتی سعی دارند سهم بازار خود را در بازار رقابت در حال رشد، حفظ کنند. سهم آنها از بازار احتمالاً به آهستگی کاهش می‌یابد اما در کوتاه‌مدت و میان‌مدت موقعیت غالب خود را حفظ خواهند کرد.

رشد و توسعه صنعت بیمه چین در سال ۲۰۰۷ تقریباً به اوج خود رسید و رتبه نهم در جهان را به خود اختصاص داد و سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ دوران شکوفایی و رشد این کشور محسوب می‌شود. در سال ۲۰۰۷، ۱۲۹ شرکت بیمه‌ای (جدول ۳) در بازار بیمه چین به فعالیت مشغول بودند و این تعداد شرکت‌های بیمه به ۱۳۹ شرکت در پایان سال ۲۰۰۸ افزایش یافت که از این تعداد ۴۷ شرکت در بیمه‌های غیر زندگی فعال بوده‌اند. همچنین براساس آمارها

و ۶۳ بیمه‌گر خارجی بود. شانگهای به عنوان پرجمعیت‌ترین و توسعه یافته‌ترین شهر، محل تولد صنعت بیمه چین شد و در صحنه رقابت بیمه حضور داشته است. جالب توجه اینکه در ۱۹۹۲، شانگهای اولین شهر بعد از تأسیس جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹ بود که بازار بیمه خود را به روی جهان باز کرد. در ۱۹۴۹ شرکت بیمه خلق چین^۱ از ادغام شرکت‌های بیمه داخلی تأسیس شد و انحصار کل صنعت بیمه داخلی را در دست گرفت. کلیه بیمه‌گران خارجی طی هفت سال بعد از کشور اخراج شدند و با برقراری «نظام سوسیالیستی نوین» که با هدف ارائه بیمه تأمین اجتماعی برای همه (از تولد تا مرگ) ایجاد شد. بیمه به عنوان تجارتي غیرلازم مطرح گردید. در نتیجه، تمام عملیات بیمه‌گری به غیر از بیمه‌های بین‌المللی و بیمه‌های هوانوردی طی اجلاس مالی ملی ووهان در سال ۱۹۵۸ منحل شدند. دولت چین به عرضه خدمات به خارجی‌ها اکتفا نمود ولی کم‌کم این شرکت تجدید ساختار کرد و به اداره‌ای کوچک در بانک خلق چین، تبدیل گردید. این وضعیت برای ۲۱ سال ادامه یافت، تا اینکه دنگ شیائوپینگ سیاست «اصلاح و باز کردن نظام» را در سال ۱۹۷۹ مطرح کرد و براساس آن مجموعه‌ای اصلاحات با هدف رشد اقتصادی را دنبال نمود. اصلاح ساختار شبکه‌های تجاری، استخدام کارکنان جدید و توسعه بازار طی سه سال بعد رخ داد تا اینکه شرکت بیمه خلق چین در سال ۱۹۸۲ استقلال خود را بازیافت و بانک خلق چین صرفاً به امر نظارت بر آن گمارده شد. اولین اجلاس بیمه ملی، به میزبانی بانک خلق چین و با حضور مقامات دولتی مرتبط با صنعت بیمه در ۱۹۷۹ برگزار شد. این دو گام نشانه توسعه صنعت بیمه «امروزی» در چین بود. (تازه‌های جهان بیمه، اردیبهشت ۱۳۸۴، شماره ۸۳/ گزارش موردی، مرداد ۱۳۸۶، شماره ۳۲). همچنین بر اساس جدیدترین آمارهای موجود در سال ۲۰۰۸ سهم بیمه‌گران خارجی در بازار بیمه‌های غیر زندگی چین ۲۸۹۰ میلیارد RMB^۲ یا معادل ۱/۱۸ درصد بازار بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۱۸/۹ درصد رشد داشته است.

1. People Insurance Company of China (PICC)
2. Ren Min Bi (RMB)

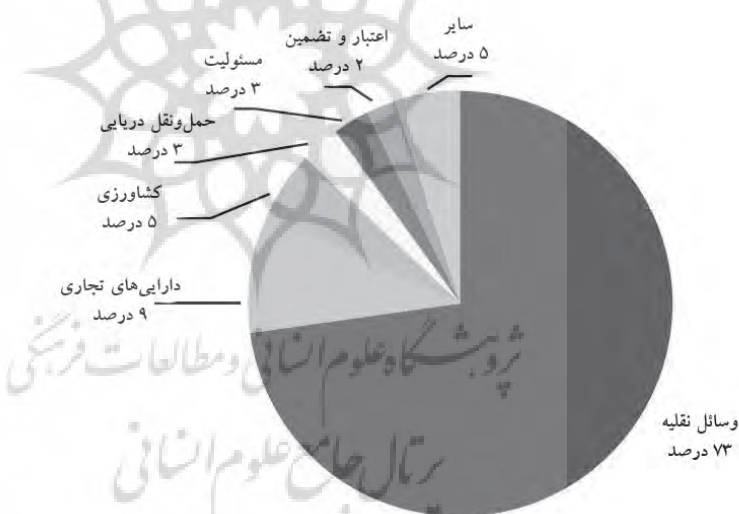
3. China Life

۴. PICC در ۶ نوامبر ۲۰۰۳ با جذب ۶/۲۲ میلیارد دلار هنگ کنگ (۷۹۷ میلیون دلار آمریکا) وارد بازار سهام هنگ کنگ شد. چاینالایف به ترتیب در ۱۷ و ۱۸ دسامبر ۲۰۰۳ وارد بازار سهام نیویورک و هنگ کنگ شد که در سال ۲۰۰۳ بزرگ‌ترین شرکت پذیرفته‌شده در جهان بود.

جدول ۳. تفکیک شرکت‌های بیمه زندگی و غیرزندگی خلق چین در سال ۲۰۰۷ و مقایسه آن با سال ۲۰۰۸

موسسه	۲۰۰۷	۲۰۰۸
شرکت‌های بیمه هلدینگ	۸	۸
شرکت‌های بیمه غیرزندگی داخلی	۲۷	۳۱
شرکت‌های بیمه غیرزندگی خارجی و شعب	۱۵	۱۶
شرکت‌های بیمه زندگی داخلی	۳۰	۳۰
شرکت‌های مشارکتی فعال زمینه بیمه‌های زندگی و شعب	۲۴	۲۶
شرکت‌های بیمه بازنشستگی	۵	۵
شرکت‌های بیمه سلامتی	۴	۴
شرکت‌های مدیریت سرمایه‌گذاری بیمه	۱۰	۱۰
شرکت‌های اتکایی	۶	۹
کل	۱۲۹	۱۳۹

نمودار ۱. سهم درآمدهای حاصل از حق بیمه، بیمه‌های غیرزندگی

شماره ۱۵۸

بیمه‌نامه‌های خودرو بخش عمده درآمد حق بیمه رشته غیرزندگی را به خود اختصاص داده است، به گونه‌ای که بیمه خودرو حدود ۷۳ درصد حق بیمه‌های غیرزندگی را در سال ۲۰۰۹ تشکیل داده بود و حق بیمه‌ها سایر رشته‌های غیرزندگی به ترتیب ۹ درصد اموال تجاری، ۵ درصد کشاورزی، ۳ درصد حمل و نقل و ۳ درصد مسئولیت، ۲ درصد اعتباری و ۵ درصد هم سایر بیمه‌ها بوده است (نمودار ۱). بیمه حوادث شخصی و بیمه درمان نیز رشد

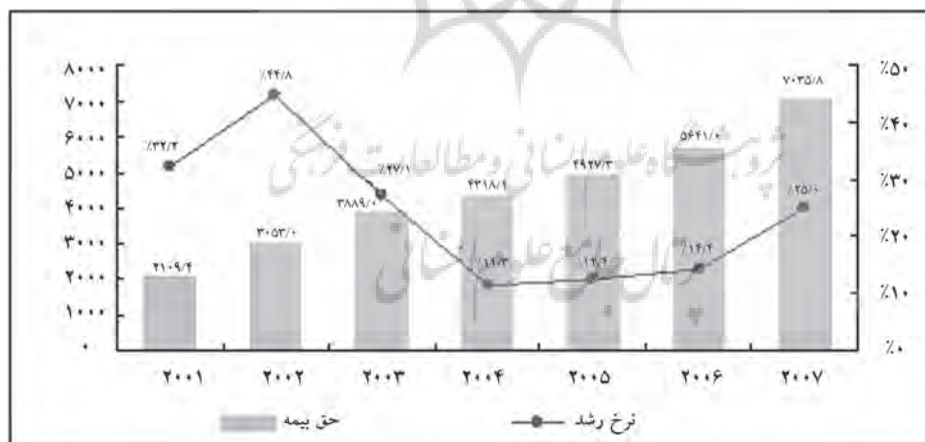
۳۰ شرکت بیمه خارجی در بازار چین فعال هستند.

حق بیمه بازار بیمه چین بین سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۳ به طور متوسط با نرخ حقیقی ۱۷/۹ درصد در سال رشد کرده است. حق بیمه زندگی از ۴۳ درصد بازار در سال ۱۹۹۳ به ۶۳ درصد کل حق بیمه‌ها در سال ۲۰۰۷ بالغ گردید و این روند همچنان ادامه یافت، به گونه‌ای که در سال ۲۰۰۹ سهم بازار بیمه‌های زندگی از کل بازار بیمه چین به ۶۶ درصد رسیده است.

جدول ۴. بازارهای نوظهور بیمه‌های زندگی و غیرزندگی در سال ۲۰۰۷

بیمه‌های غیرزندگی			بیمه‌های زندگی		
سهم از بازارهای در حال ظهور (درصد)	میزان حق بیمه (میلیون دلار آمریکا)	نام کشور	سهم از بازارهای در حال ظهور (درصد)	میزان حق بیمه (میلیون دلار آمریکا)	نام کشور
۱۷	۳۳۸۱۰	چین	۲۶/۴	۵۸۶۷۳	چین
۱۴/۶	۲۸۹۷۳	روسیه	۲۳	۵۱۳۲۲	هند
۱۰/۳	۲۰۵۰۱	برزیل	۱۵/۵	۳۴۴۳۰	آفریقای جنوبی
۴/۹	۹۷۶۳	مکزیک	۸/۳	۱۸۵۳۳	برزیل
۴/۲	۸۳۴۵	آفریقای جنوبی	۳/۶	۷۹۵۰	لهستان
۳/۹	۷۶۷۷	لهستان	۳/۴	۷۶۵۳	مکزیک
۳/۷	۷۴۰۲	هند	۲/۵	۵۵۷۳	مالزی
۳/۶	۷۲۰۱	ترکیه	۲/۱	۴۷۲۸	اندونزی
۳/۵	۶۹۷۷	ونزوئلا	۲	۴۵۲۱	تایلند
۲/۲	۴۴۷۱	آرژانتین	۱/۷	۳۷۹۲	شیلی
۶۸	۱۲۹۶۱۹	کل	۸۸/۶	۱۹۷۱۷۷	کل

نمودار ۲. روند درآمدهای حاصل شده از حق بیمه‌ها از سال‌های ۲۰۰۱-۲۰۰۷ (واحد پولی CNY 100 million)

شماره ۱۵۸

بیمه‌گران عمر بود. در سال ۲۰۰۷ چین بزرگ‌ترین بازار در بین کشورهای در حال ظهور بیمه‌ای هم در بیمه‌های زندگی و هم بیمه‌های غیرزندگی بود. بیمه‌های زندگی در این بازارها در مقایسه با بازارهای دیگر با درآمد سرانه مشابه، نقش بیشتری دارند. کشورهای با درآمد سرانه بالاتر، مایل به

فراوانی داشته‌اند، سهم آنها در کل حق بیمه از ۸/۸ درصد در سال ۲۰۰۲ به ۶۶ درصد در سال ۲۰۰۹ رسید که علت اصلی آن افزایش درآمد و شناخت ریسک و افزایش تقاضا بوده است. ضمن اینکه بیمه‌گران چینی از اول ژانویه ۲۰۰۳، اجازه فروش بیمه‌های کوتاه‌مدت درمان و حوادث شخصی را یافتند، در حالی که فروش این بیمه‌نامه‌ها قبلاً محدود به

جدول ۵. مقایسه کشور چین با کشور ایران با توجه به شاخص‌های حق بیمه تولیدی، حق بیمه سرانه و ضریب نفوذ بیمه و رتبه‌های آنها در جهان

شرح	حق بیمه تولیدی (میلیارد دلار)		رتبه حق بیمه تولیدی		حق بیمه سرانه (دلار)		رتبه حق بیمه سرانه		ضریب نفوذ بیمه (درصد)		رتبه ضریب نفوذ بیمه	
	ایران	چین	ایران	چین	ایران	چین	ایران	چین	ایران	چین	ایران	چین
۲۰۰۷	۹۲۴۸۳	۳۶۴۴	۱۰	۴۶	۶۹/۶	۵۰/۹	۶۹	۷۶	۲/۹	۱/۲۹	۴۸	۷۶
۲۰۰۸	۱۴۰۸۱۴	۴۳۰۲	۶	۴۶	۱۰۵/۴	۵۹/۱	۶۶	۷۶	۳/۳۰	۱/۳۵	۴۳	۷۶
۲۰۰۹	۱۶۳۰۴۷	۴۶۸۰	۷	۴۶	۱۲۱/۲	۶۳/۵	۶۴	۷۳	۳/۴۰	۱/۳۹	۴۴	۷۴

صرف مقدار بیشتری از درآمد خود در بیمه هستند، زیرا انتظار می‌رود با افزایش درآمد، نفوذ بیمه افزایش یابد (جدول ۴).

مردم آسیا در مقایسه با کشورهای دارای درآمد سرانه مشابه، مایل به صرف پول بیشتری برای بیمه هستند. سطح بالای نفوذ بیمه در اقتصاد آسیا ناشی از امید به زندگی نسبی بالا، طرح‌های بازنشستگی عمومی در حد متوسط و نرخ پس‌انداز قابل توجه خانوار است. در سال‌های اخیر نفوذ بیمه زندگی از طریق معرفی محصولات جدید مانند بیمه‌های زندگی سرمایه‌گذاری^۱ و کانال‌های فروش جدیدی مانند بیمه‌بانک افزایش یافته است.

در سال ۲۰۰۸ صنعت بیمه چین به سرعت رشد نمود. درآمد حاصل از حق بیمه‌های خالص صنعت بیمه چین با رشد ۳۹/۱ درصدی سالانه، رقمی معادل ۹۷۸/۴۱ بیلیون RMB بود. در این میان درآمدهای حاصل از حق بیمه خالص صنعت بیمه چین در رشته‌های بیمه اموال، زندگی، بهداشت و حوادث به صورت جداگانه با رشد سالانه ۱۷، ۴۹/۲، ۵۲/۴ و ۷/۱ درصدی به ترتیب ۲۳۳/۶۷ بیلیون RMB، ۶۶۵/۸۴ بیلیون RMB، ۵۸/۵۵ بیلیون RMB و ۲۰/۳۶ بیلیون RMB بوده است.

با وجود وقوع بحران اقتصادی در جهان و کاهش رشد اقتصادی چین، حق بیمه‌های دریافتی در سال ۲۰۰۹ در مقایسه با سال قبل از آن با ۱۳/۸ درصد رشد (به ۱/۱۱۳ تریلیون RMB) رسیده است که در بین کشورهای موسوم

به BRIC^۲ (کشورهای برزیل، روسیه، هند و چین) رتبه اول را دارد. در سال جاری نیز (سال ۲۰۱۰) آمارها نشان می‌دهد که رشد حق بیمه همچنان ادامه داشته و در نیمه اول سال با رشدی معادل ۳۳/۶ درصد به ۷۹۹ میلیارد RMB رسیده است.

در ادامه به مقایسه اجمالی صنعت بیمه چین در چند سال اخیر و کشور ایران با در نظر گرفتن چند شاخص کلان بیمه‌ای می‌پردازیم.

۵. بیمه زندگی در چین

بیمه عمر در بسیاری از کشورها در مقابل خطرات احتمالی ارائه می‌شود، ولی در چین هنوز به عنوان پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، نقش اصلی را ایفا می‌کند، فراهم آوردن نیازمندی‌های دوران بازنشستگی برای جمعیت مسن کشور، تنها با ترغیب در ارتقای بازار سرمایه و مدیریت سرمایه، توسط دولت امکان‌پذیر است.

در حال حاضر، مؤسسات تحت مالکیت دولت و کمپانی‌های بزرگ در مراکز شهری، مسئول فراهم آوردن مراقبت‌های بهداشتی و در نظر گرفتن مقرری برای کارگران و خانواده‌هایشان هستند. این برنامه‌ها براساس تعهد کارفرما، بر پایه پرداخت تدریجی و برای استفاده کارگران روزمزد و مستمری‌بگیران بازنشسته است. این سیستم، اشکال بزرگی که دارد این است که مؤسسات تحت مالکیت دولت در زمان زیان، سرمایه‌هایی را که برای دوران بازنشستگی‌شان در نظر گرفته‌اند، صرف

2. Brazil, Russia, India & china

1. Unit-Linked Products

صنعت بیمه علاوه بر ایفای نقش در زمینه پس‌انداز بلندمدت، نقش مهم دیگری در ارتقای مستمری بازنشستگی دارد.

بلندمدت برای شهروندان است، توسعه بیمه عمر و بازنشستگی، بسیار حیاتی است. در سال ۲۰۰۶ میزان سهم حق بیمه زندگی چین از کل بازار جهان ۲/۰۴ درصد بوده است که چیزی در حدود ۹ درصد نسبت به سال قبل رشد داشته است.

در سال‌های اخیر به دنبال وقوع بحران مالی جهانی، نهاد نظارتی بیمه چین تشویق شرکت‌ها برای فروش بیشتر محصولات بیمه زندگی سنتی به جای بیمه‌های زندگی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری را در دستور کار قرار داد و با وجود اینکه بحران مالی جهانی سبب کاهش درآمد شرکت‌های بزرگ بیمه زندگی از جمله چای‌نالیف و پینگان^۲ گردید، میزان حق بیمه دریافتی در بیمه‌های زندگی در فاصله بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۰۹ به میزان ۶۷ درصد رشد داشت و به ۷۴/۷۴ میلیارد RMB در سال ۲۰۰۹ رسید و به این ترتیب سهم بیمه‌های زندگی از بازار بیمه چین به ۶۶ درصد رسیده است. از دلایل رشد بیمه‌های زندگی در این کشور می‌توان به رشد سریع مناطق شهری، سیاست تک فرزندی و اختصاص یارانه توسط دولت در بخش‌های بیمه و سلامت اشاره کرد.

کاهش تعهدات اجتماعی بخش دولتی، کاهش امنیت

2. Ping An

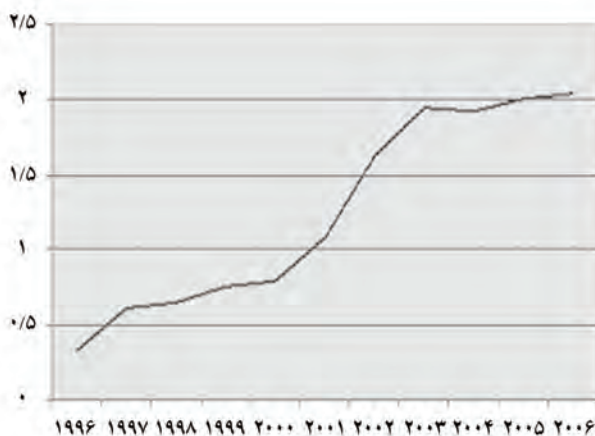
می‌کنند. از سوی دیگر، بسیاری از مردم چین از سیستم مستمری‌بگیری خارج شده و هیچ نوع درآمد قانونی دیگری برای دوران بازنشستگی شان ندارند. بنابر برخی گزارش‌ها، حدود یک چهارم مردم با این مشکل مواجه هستند. بنابراین، سیستم مستمری‌بگیری با مشکلاتی از قبیل جمعیت انبوه بازنشستگان، مواجه است. به همین دلیل، سیاست تک فرزندی، از سوی دولت در اواخر دهه ۱۹۷۰ مطرح و هزینه فراهم آوردن امنیت اجتماعی برای ۱/۳ میلیارد نفر در کشور مورد توجه قرار گرفت. بنابر آمار بانک جهانی تا سال ۲۰۵۰ از ۳۰۰ میلیون چینی که به سن بازنشستگی (۶۵ سالگی) می‌رسند با سطح درآمد فعلی، تنها یک نفر از سه نفر کارگری که نیاز به حمایت مالی دارد، می‌تواند تحت پوشش قرار گیرد.

صنعت بیمه علاوه بر ایفای نقش در زمینه پس‌انداز بلندمدت، نقش مهم دیگری در ارتقای مستمری بازنشستگی دارد. بنا به گفته وودینگ‌فو^۱ رئیس کمیسیون نظارت بیمه چین، بیمه‌گران کشور چین می‌توانند از طریق شراکت با بودجه بازنشستگی، طرح‌های برنامه بازنشستگی، سرمایه‌گذاری بودجه مستمری‌بگیری و مدیریت اعتبارات، ایفای نقش نمایند. به طور خلاصه اگر دولت چین در انتظار روند رو به رشد اقتصادی و فراهم آوردن ثبات اجتماعی

1. Wu Ding fu

نمودار ۳. رشد صنعت بیمه عمر در چین

(سهم بیمه‌های زندگی از کل بازار بیمه‌های زندگی جهان (درصد))

صنایع کشور بود، مقررات جدیدی برای کنترل و نظارت بر فعالیت نمایندگان و کارگزاران بیمه به تصویب رسید. در نوامبر ۱۹۹۷ و فوریه ۱۹۹۸ به ترتیب، دو مجموعه مقررات آزمایشی برای مدیریت فعالیت نمایندگان و کارگزاران بیمه منتشر شد.

در چین، مقوله خود نظارتی در صنعت بیمه نیز گسترش سریعی داشته است. در سال ۱۹۹۴ شعب شرکت‌های بیمه اینترنشنال گروپ^۱، پینگان و چاینا پاسیفیک^۲، با هدف هماهنگی و اعمال خود نظارتی در بازار بیمه شانگهای، انجمن بیمه‌گران را تشکیل دادند. طبق قوانین و مقررات موجود در چین، شرکت‌ها و نمایندگان بیمه، فعالیت در بیمه‌های اموال و زندگی را باید مستقل از هم انجام دهند. علاوه بر این، طبق «قانون بیمه»، حق بیمه‌های دریافتی را فقط می‌توان در بانک‌ها سپرده‌گذاری کرد یا با آن اوراق قرضه دولتی خریداری کرد یا در صندوق‌های مورد تأیید شورای دولتی سرمایه‌گذاری نمود. این قانون، استفاده از حق بیمه‌های دریافتی برای تأسیس مؤسسه‌های عرضه اوراق بهادار یا سرمایه‌گذاری در واحدهای تولیدی را کاملاً ممنوع کرده است.

در آخرین تحولات نظارتی، نهاد نظارتی چین حد توانگری و حاکمیت شرکتی را در سال ۲۰۰۹ مهم‌ترین

اجتماعی و خصوصی شدن اقتصاد، باعث می‌شود تا مردم امنیت خود را در بیمه بازنشستگی و روش‌های ایمن‌تر جستجو کنند. افزایش سطح آگاهی در مورد مدیریت ریسک باعث شده که مردم چین عموماً به پیامدهای ریسک ناتوانی در هنگام کهولت سن آگاهی یابند.

۶. قوانین و نهاد نظارتی بیمه

گسترش شتابان صنعت بیمه چین در دهه ۱۹۸۰، دولت را به تنظیم قوانین و مقررات لازم برای تنظیم بازار بیمه و رقابتی کردن آن واداشت. در ۱۹۹۲، دولت برای تنظیم مقررات مربوط به گشایش آزمایشی بازار بیمه شانگهای به روی بیمه‌گران خارجی، مجموعه اقدام‌های اجرایی برای شرکت‌های بیمه تأسیس شده با مشارکت سرمایه خارجی را منتشر کرد. سپس در ۳۰ ژوئن ۱۹۹۵، «قانون بیمه» در چهاردهمین اجلاس کمیته اجرایی هشتمین کنگره خلق چین به تصویب رسید و از اول اکتبر همان سال به اجرا گذاشته شد. مفاد این قانون به تنظیم بازار بیمه داخلی اختصاص دارد و مواردی از آن به فعالیت بیمه‌گران خارجی مربوط می‌شود. در سال ۱۹۹۶ مقررات آزمایشی برای مدیریت بیمه شکل گرفت تا بخش نظارتی قانون بیمه مصوب سال ۱۹۹۵ کامل شود.

در سال‌های ۱۹۹۷ و ۱۹۹۸ در اقدامی که تا حدودی، واکنش به رشد روز افزون نمایندگان دوره‌گرد در برخی

اولویت کاری خود قرار داده و در این راستا از شرکت‌های بیمه خواسته است که گزارش‌های لازم را تهیه و ارائه دهند. نهاد نظارت بیمه چین تمرکز بیشتری بر حد توانگری دارد و از مدلی پیروی می‌کند که شرکت‌ها را به نگهداری حد توانگری حداقل ۱۰۰ درصد از سرمایه واقعی ملزم می‌کند، این حد بستگی به حداقل سرمایه قانونی ثبت شده دارد. در سال ۲۰۰۸ نهاد نظارتی، شرکت‌های بیمه را براساس حد توانگری به چندین دسته طبقه‌بندی نمود و برای هر یک راهکارها و شیوه‌های مشخص نظارتی را تعریف نمود. همچنین شیوه‌های شناسایی درآمد حق بیمه و ذخیره‌گیری در حساب‌ها را تغییر داده است؛ به گونه‌ای که مطابق با شیوه استاندارد جهانی گزارشگری مالی و اصول پذیرفته شده حسابداری باشد. بنابراین شرکت‌های بیمه باید از اصول حسابداری جدید در تهیه صورت‌های مالی سال ۲۰۰۹ استفاده کنند. علاوه بر مسائل فوق نهاد نظارت بیمه چین به سایر موضوعات نظارتی در صنعت بیمه توجه داشته است برای مثال با اجرای قانون جدید بیمه در سال ۲۰۰۹ که ترکیبی است از قوانین پیشین و مسائل جدید، به دامنه

گسترده‌ای از مسائل مرتبط با صنعت بیمه پرداخته و حمایت از بیمه‌گذاران را به صورت جدی تری دنبال می‌کند.

۷. بازیگران بازار

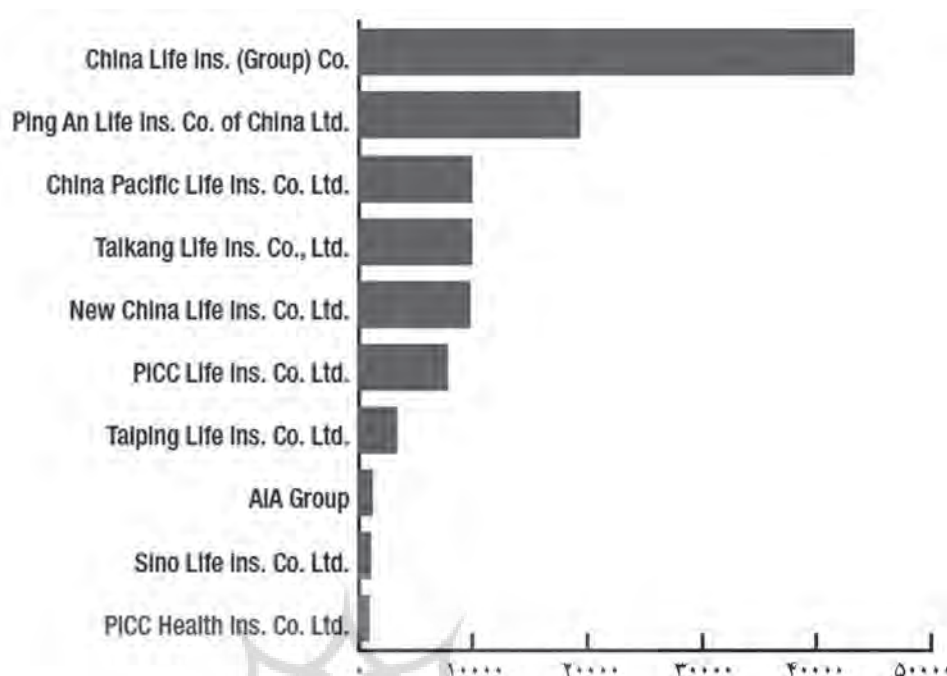
ورود به بازار بیمه چین کار ساده‌ای نیست زیرا علاوه بر هیئت تنظیم مقررات بیمه، چند سازمان دولتی دیگر در فرآیند تصمیم‌گیری آن دخیل می‌باشند. سازمان‌های دخیل عبارت‌اند از:

- کنگره ملی چین که قدرت قانون‌گذاری دارد؛
- شورای حکومتی که در بالاترین سطح اجرائی قرار دارد؛
- وزارت کار و رفاه اجتماعی که در چهارچوب افزایش رفاه جامعه چین به مسائل بیکاری می‌پردازد؛
- وزارت بهداشت و درمان که مدیریت امور درمانی کشور را به عهده دارد.
- علاوه بر این سازمان‌ها، دو نهاد مؤثر دیگر در بازار بیمه چین عبارت‌اند از:
- شرکت‌های بیمه داخلی که مدعی هستند صنعت بیمه چین هنوز تکامل نیافته است و نیاز به حمایت دارد (نمودارهای ۴، ۵ و ۶).

جدول ۶. نگاهی اجمالی به مقررات بیمه در جمهوری خلق چین

نهاد تنظیم‌کننده	نهاد نظارت بیمه چین (CIRC)
قانون بیمه	قانون بیمه اولین بار در سال ۱۹۹۵ تصویب شد و پس از آن در ژانویه ۲۰۰۳ مورد بازنگری قرار گرفت و در اکتبر سال ۲۰۰۹ قانون جدید بیمه اجرا شد.
مقررات توانگری	نظام توانگری، متکی به حق بیمه کسب‌شده یا میانگین خسارت است.
محدودیت ورود خارجی	بیمه‌گران خارجی در رشته غیرزندگی مجاز به ایجاد شعبه در چین هستند. در بخش بیمه زندگی، فقط سرمایه‌گذاری مشترک (با حداکثر سهم ۵۰ درصد) مجاز است.
محدودیت بازرگانی بیمه‌گران خارجی	از دسامبر ۲۰۰۳، بیمه‌گران خارجی در رشته غیرزندگی می‌توانند در کلیه رشته‌ها به جز رشته‌های بیمه اجباری بیمه‌نامه صادر کنند. همچنین کمیسیون مقررات بیمه چین در ماه می ۲۰۰۴، به بیمه‌گران خارجی در رشته غیرزندگی اجازه داد شرکت‌های فرعی، بدون محدودیت محلی باز کنند. به علاوه براساس توافق پذیرش چین در سازمان تجارت جهانی تمام محدودیت جغرافیایی برای عملیات بیمه‌گران خارجی تا پایان سال ۲۰۰۴ برداشته شد. بیمه گروهی و بازار بیمه‌های مستمری نیز به روی بیمه‌گران خارجی در رشته زندگی باز شد.

نمودار ۴. سهم بازار ۱۰ شرکت برتر فعال در زمینه بیمه‌های زندگی در سال ۲۰۰۹

حق بیمه ثبت شده (میلیون دلار آمریکا)

نسبت به نقطه اوج این نرخ‌ها در سال ۱۹۹۹ حدود ۲۸ درصد کاهش پیدا کرد و انتظار می‌رفت که این نرخ‌ها در سال ۲۰۰۳ با آزادسازی قیمت‌ها و نیز قیود و شرایط بیمه‌نامه‌ها کاهش بیشتری پیدا کند. این اقدامات تأثیر قابل توجهی بر سودآوری بیمه‌گران داشت. علائم تجربی در تثبیت شدن نرخ‌ها در اوایل سال ۲۰۰۴ آشکار شد، این موضوع حاکی از آن بود که تعدیل قیمت‌ها در نتیجه تعرفه‌زدایی تقریباً خاتمه یافته است.

۹. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بازارهای در حال ظهور در ده سال گذشته رشد سریعی داشته‌اند. با توجه به گسترش بنیادهای اقتصادی و رشد ثروت خانوارها، روشن است که بازارهای در حال ظهور در صف اول بازارهای بیمه در قرن ۲۱ قرار خواهند داشت. با این وجود، جهت تحقق این پتانسیل بالقوه باید چالش‌های بازسازی مقررات بیمه، ترویج رقابت در بازار و بالابردن سطح اعتماد عمومی و آگاهی از محصولات بیمه‌ای را پشت سر بگذارند. گسترش جذابیت بیمه در بین مردم، به خصوص با توجه به رقابت فزاینده سایر ابزارهای بازار مالی پیش رو به عهده

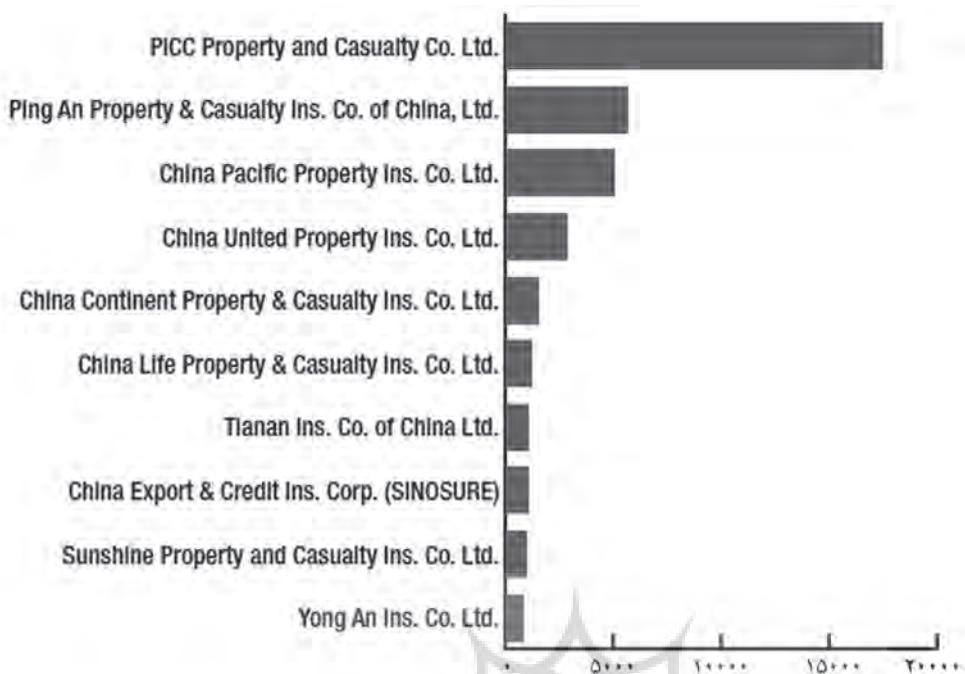
مؤسسه‌های دولتی که بر خلاف گذشته، انحصار عرضه بیمه درمانی و بازنشستگی را در دست ندارند و نظاره‌گر اصلاحات در نظام این گونه بیمه‌ها هستند.

۸. حذف تعرفه در بازار بیمه چین

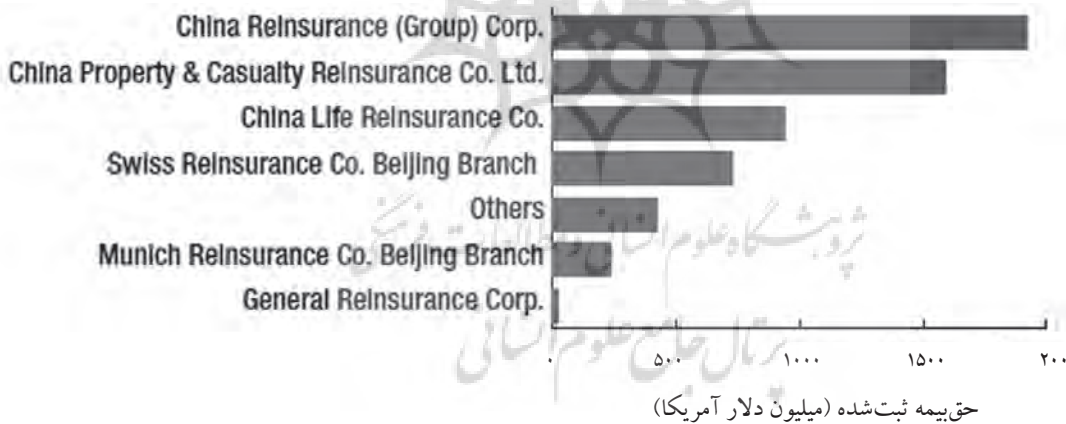
در اول ژانویه سال ۲۰۰۳، چین با آزادسازی بازار بیمه خودرو (در رشته بدنه) که تا آن زمان بزرگ‌ترین بازار بیمه‌ای کشور بود، گام بلندی برای آزادسازی برداشت. اجرای آزمایشی آن در چند شهر منتخب منجر به نتایج رضایت‌بخشی شد. این نتایج نهاد نظارتی یعنی کمیسیون مقررات بیمه چین CIRC را تشویق کرد تا آزادسازی را در سطح ملی به اجرا گذارد. در حال حاضر در بازار بیمه چین تقریباً به جز بیمه‌های اجباری (بیمه شخص ثالث) بقیه رشته‌های بیمه‌ای تعرفه‌زدایی شده است.^۱ همراه با آزادسازی، حق بیمه‌های خودرو به طور محسوسی تنزل پیدا کرد. در سه ماهه چهارم سال ۲۰۰۲، نرخ‌های حق بیمه خودرو با شروع زمزمه‌های تعرفه‌زدایی در گانگ دونگ

۱. مقررات‌زدایی در تعرفه بیمه‌های هوایی در اول مارس ۲۰۰۴ اتفاق افتاد. نهاد نظارت بیمه چین در حال ایجاد ساختاری برای نظام تعرفه بیمه مسئولیت شخص ثالث خودرو است.

نمودار ۵. سهم بازار ۱۰ شرکت برتر فعال در زمینه بیمه‌های غیرزندگی

نمودار ۶. سهم بازار ۱۰ شرکت برتر اتکایی فعال در زمینه بیمه‌های زندگی و غیرزندگی

قابل توجهی برساند.

به طور کلی باید گفت «فرصت‌ها در چین بسیار زیاد و میزان پتانسیل کسب سود بالاست. اما چالش‌های جدی نیز وجود دارند، بیمه‌گران داخلی می‌توانند آموزه‌های زیادی را از بیمه‌گران بین‌المللی کسب کنند و شرکت‌کنندگان خارجی نیز می‌توانند سود زیادی از طریق دانش بومی و محلی و ارتباط با شرکت‌های بیمه چینی به‌دست آورند». به‌طور کلی گسترش تعامل با بیمه‌گران چینی و استفاده از تجربه چین در به‌کارگیری حد توانگری مالی، حذف تدریجی تعرفه‌ها، مذاکره با سازمان تجارت جهانی، اجازه ورود به شرکت‌های بیمه خارجی، آموزش بیمه و ... می‌تواند اطلاعات بسیار ارزشمندی را در اختیار صنعت بیمه قرار دهد.

در بین بازارهای در حال ظهور، چین به علت حجم اقتصاد آن و استعداد بکر، در معرض توجه قرار دارد

بیمه‌گران خواهد بود. معرفی و ترویج محصولات جدید و کانال‌های توزیع حیاتی است. بالابردن استانداردهای حرفه‌ای دست‌اندرکاران نیز امری مهم است.

در بین بازارهای در حال ظهور، چین به علت حجم اقتصاد آن و استعداد بکر، در معرض توجه قرار دارد. چین با حضور بیمه‌گران خارجی از انزوای خارج شده و بیمه‌گران داخلی با چالش‌های جدی در دفاع از موقعیت بازار خود، روبرو هستند. شرکت‌های خارجی ایده‌های نوین و روش‌های مدیریت پیشرفته را به چین آورده و نقش مثبتی در کل بازار بیمه ایفا کرده‌اند. چین از ورود شرکت‌های خارجی بیمه با توانایی بالا و تأثیرگذار، به‌ویژه شرکت‌های بیمه تخصصی استقبال می‌کند. در ضمن چین از فعالیت بین‌المللی شرکت‌های چینی به این شرط که ریسکشان قابل کنترل باشد، استقبال می‌کند.

در چین مقررات بیمه‌ای جهت هم‌سطح شدن با استانداردهای بین‌المللی به سرعت در حال تغییر و حرکت به سمت بلوغ است. علاوه بر چالش‌هایی که پس از آزادسازی و بازشدن بازار بروز کرده است، این کشور باید با چالش‌های اساسی زیر نیز مقابله نماید:

- باتوجه به اینکه این کشور به شدت در معرض خطرات فاجعه‌آمیز طبیعی قرار دارد، ضرورت دارد بیمه‌گران به توانایی فنی و مالی جهت مقابله با این وقایع مجهز شوند. از آنجا که تمرکز ریسک‌های واقع در مناطق حادثه‌خیز رو به افزایش است، وجود حمایت‌های بیمه‌ای ضروری است و نیاز به مدیریت ریسک ضرورت بیشتری پیدا خواهد کرد.

- پذیرفتن بیمه‌گران خصوصی در حیطه فعالیت تأمین اجتماعی در یک جامعه رو به پیری، فرصت‌های مهمی برای بیمه‌گران فراهم می‌سازد.

- بیمه‌های درمان و کشاورزی دو رشته‌ای هستند که انتظار می‌رود در بازار بیمه چین پیش‌تاز باشند.

چین قصد دارد با توسعه بیمه در روستاها و همچنین توسعه بیمه مربوط به بازنشستگان و سالخوردگان و ترویج بیمه درمانی و پزشکی، صنعت بیمه این کشور را به رشد